

Utlåtande 2008:51 RVII (Dnr 329-4894/2007)

Riktlinjer för uttag av tillsynsavgifter avseende folköls- och tobakstillsynen i Stockholms stad

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande
Nya avgifterna avseende folköls- och tobakstillsynen i Stockholms stad
godkänns i enlighet med vad som anförs i detta utlåtande.

Föredragande borgarrådet Ulf KristerSSon anför följande.

Ärendet

Tillsynen av försäljning av folköl och tobak regleras i alkohollagen respektive tobakslagen. Från och med år 2002 respektive 2003 ansvarar stadsdelsnämnderna för tillsynen. Kommunfullmäktige beslutade den 3 december 2001 om riktlinjer och avgifter för tillsynen av försäljningen av folköl och den 16 december 2002 om riktlinjer och avgifter för tillsynen av tobak. Den 4 september 2006 beslutade kommunfullmäktige om en revidering av riktlinjerna. Enligt riktlinjerna ska minst ett besök genomföras per försäljningsställe och år.

Beredning

Ärendet har remitterats till samtliga stadsdelsnämnder samt stadsledningskontoret. Spånga-Tensta stadsdelsnämnd har inte inkommit med remissvar.

Bromma stadsdelsnämnd anför att näringsidkare ska behandlas lika, laglig tillsyn ska bedrivas och samtidig central debitering till alla handlare.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd anser att syftet med att få ett mer enhetligt tillsynsarbete i staden är bra. Konkret information om förhållnings-sätt/handläggning av avgifterna i olika situationer finns med i de föreslagna riktlinjerna, vilket kommer att underlätta arbetet. Nämnden stödjer förslagen.

Farsta stadsdelsnämnd anser att förslaget till riktlinjer för uttag av tillsynsavgifter avseende folköls- och tobakstillsynen i Stockholm är befogat då inga höjningar av avgiften har skett under de fem år då stadsdelsnämnderna har haft ansvaret för folköls- och tobakstillsynen. Dessutom har tillsynsansvaret ökat under samma tid.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd anför att intäkterna från tillsynsavgifter inte täcker stadsdelsnämndens utgifter och har legat fast på samma nivå sedan stadsdelsnämnden fick ansvaret för tillsynsarbetet vilket motiverar en höjning av avgifterna.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd ställer sig positiv till de föreslagna ”Riktlinjer för uttag av tillsynsavgifter avseende folköls- och tobakstillsynen i Stockholms stad” och anser att avgiftshöjningen är rimlig då inga höjningar har skett sedan stadsdelsnämnderna övertog tillsynsansvaret och tillsynsansvaret därefter har ökat.

Kungsholmens stadsdelsnämnd är i stort sett genomgående positiv till förslaget. Det är viktigt med samsyn och ett mer enhetligt arbete, varför det är bra att riktlinjerna ses över kontinuerligt i samverkan med stadsdelsnämnderna. Stadsdelsnämnden delar också uppfattningen att staden bör överväga om fakturering av tillsynsavgifterna på sikt ska ske centralt, då detta skulle innebära att samtliga försäljningsställen behandlas lika och att debiteringen sker vid ett bestämt tillfälle varje år.

Norrmalms stadsdelsnämnd är i stort positiv till förslaget. Det är viktigt med samsyn och ett mer enhetligt arbete, varför det är bra att riktlinjerna ses över kontinuerligt i samverkan med stadsdelsnämnderna. Höjningen av tillsynsavgiften är skälig och rimlig med tanke på att den varit oförändrad sedan 2003 och med hänsyn till att dagens avgift inte ger full kostnadstäckning för tillsynsarbetet. I och med höjningen av avgiften blir det än viktigare att alla nämnderna lever upp till riktlinjerna för tillsynsarbetet.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd stödjer socialtjänstförvaltningens strävan att förbättra folköls- och tobakstillsynen i Stockholms stad och skapa bättre förutsättningar för en mer enhetlig tillsyn. Nämnden anser att de riktlinjer som har presenterats till största del är befogade.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd ställer sig tveksam till den föreslagna avgiftshöjningen och till större delen av de nya riktlinjerna. Avgiftshöjningen kommer inte att täcka de kostnader som nämnden har i samband med tillsynen.

Nämnden anser att en centralisering av hela tillsynsansvaret skulle innebära en mera kostnadseffektiv och enhetlig hantering av tillsynen. Förvaltningen föreslår därför att den fråga som socialtjänstnämnden väcker om en överföring av hela tillsynsansvaret till socialtjänstnämnden bör utredas.

Skärholmens stadsdelsnämnd anser att förslaget om riktlinjer för uttag av tillsynsavgifter avseende folköls- och tobakstillsynen i Stockholm är rimlig då tillsynsarbetet under åren har utökats.

Södermalms stadsdelsnämnd välkomnar i stort socialtjänstnämndens förslag till riktlinjer och när det gäller flera av punkterna tillämpas redan de föreslagna rutinerna.

Älvsjö stadsdelsnämnd är i huvudsak positiv till förslaget. Det är viktigt att alkohol- och tobakstillsynen genomförs på likartat sätt i staden varför det är bra att riktlinjerna ses över i samverkan med stadsdelsnämnderna.

Östermalms stadsdelsnämnd stödjer det av socialtjänstnämnden utarbetade förslaget till reviderade riktlinjer för tillsynsavgifter avseende folköls- och tobakstillsynen, på alla punkter. Avgifterna har inte höjts sedan 2002-2003 och täcker inte kostnaderna samt rutinerna vid hantering av avgifterna är olika inom stadens förvaltningar. En större likriktighet i hanteringen är önskvärd, liksom att nämndernas kostnader ska täckas av tillsynsavgifterna.

Mina synpunkter

För att säkerställa att det sker en likabehandling av de försäljningsställena som tillhandahåller folköl och tobak samt att de följer stadens riktlinjer kring försäljning anser jag att det övergripande uppföljningsansvaret samt debiteringsansvaret ska ligga på socialtjänstförvaltningen. Socialtjänstnämnden ska årligen till kommunfullmäktige åiterrapportera stadens arbete kring tillsynsarbete gällande folköl och tobak. Deras uppdrag blir även att säkerställa att stadsdelarna årligen upprättar tillsynsplaner samt genomför systematisk tillsyn av de debiterade försäljningsställena.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Riktlinjer för uttag av tillsynsavgifter avseende folköls- och tobakstillsynen i Stockholm

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Carin Jämtin* och *Roger Mogert* (båda s) och *Ann-Margarethe Livh* (v) enligt följande.

Vi föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta följande

1. Socialtjänstnämndens förslag till nya avgifter för folköls- och tobakstillsynen i Stockholms stad godkänns.
2. Socialtjänstnämnden får i uppdrag att kartlägga och redovisa hur tillsynen och det drog- och brottsförebyggande arbetet fungerar i de olika stadsdelsnämnderna.
3. Därutöver vill vi framföra följande

Alkohol och tobak är skadliga och beroendeframkallande droger. Försäljningen av folköl och tobak är reglerad i lagen och satt under kommunal tillsyn, främst för att barn och unga under 18 år inte ska få tillgång till dessa varor. Tillsynen är ett mycket viktigt led i stadens drogförebyggande arbete och det är därför mycket oroande att antalet preventionsamordnare i stadsdelsnämnderna har minskat från 19 till 14 sedan alliansen kom till makten. Samordnarnas arbete har med stöd från länsstyrelsen och socialtjänstnämnden byggts upp under en lång tid i staden. Vi är oroliga för att det strama budgetläget och den försämrade samverkan mellan socialtjänsten och grundskolorna kan äventyra den utvecklingen.

Vi måste kunna vara helt trygga med att tillsynen fungerar enligt stadens riktlinjer - det handlar om att skydda våra barn och ungdomar mot missbruk. Trots vissa brister som påtalas av socialtjänstnämnden menar vi att stadsdelsnämnderna är rätt nivå för den grundläggande tillsynen, eftersom de har värdefull lokalkännedom om ungdomar och försäljningsställen. Däremot kan det behövas åtgärder för att säkra att tillsynen genomförs fullt ut enligt stadens riktlinjer. Ett led i det arbetet är att stadsförvaltningarna som det föreslås i ärendet åläggs att upprätta årliga tillsynsplaner som delges den egna nämnden. Det är också viktigt att kommunfullmäktige ges en övergripande bild av utvecklingen av den lokala tillsynen och det drog- och brottsförebyggande arbetet. Vi anser därför att socialtjänstnämnden ska få i uppdrag att kartlägga och redovisa hur arbetet fungerar i de olika stadsdelsnämnderna.

Efter fem år med oförändrade avgifter delar vi uppfattningen att avgifterna för tillsynen ska höjas, så att de täcker stadens kostnader för en aktiv och effektiv tillsyn. Självklart ska staden inte subventionera folköls- och tobaksförsäljning genom att ta ut för låga avgifter och delvis finansiera tillsynen med skattepengar. De föreslagna avgif-

terna stämmer också väl överens med stadens genomsnittliga faktiska kostnader. Efter-
som tillsynen av små och stora butiker kräver ungefär lika stor arbetsinsats ska avgif-
ten inte differentieras beroende på omsättning.

Frågan om en central fakturering av tillsynsavgifterna väcks i ärendet och det finns
olika uppfattningar hos remissinstanserna. Den frågan kan belysas närmare i samband
med att tillsynsarbetet och det förebyggande arbetet redovisas för kommunfullmäktige.

Reservation anfördes av borgarrådet *Yvonne Ruwaida* (mp) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. i huvudsak godkänna de nya riktlinjerna
2. folköls- och tobakstillsynen även i fortsättningen ska vara stadsdelsnämnder-
nas ansvar
3. därutöver anför följande:

I förslaget till riktlinjer för uttag av tillsynsavgifter avseende folköl och tobak väcks
frågan om att ansvaret för folköls- och tobakstillsynen bör överföras till den stads-
övergripande socialtjänstnämnden. Detta är ytterligare ett i raden av förslag att centra-
lisera verksamheter som stadsdelsnämnderna i dag har ansvaret för.

En centralisering av hela tillsynsansvaret skulle inte gagna de minderåriga, då kon-
takten mellan handläggare och butik skulle vara svårare att uppnå. Lokal kännedom är
nödvändig, och tydliga exempel finns där stadsdelsnämndernas ansvar för tillsynen av
folköl och tobak varit mycket effektivt. Kontrollen av åldersgränser har förbättrats,
och i något fall har nämnden polisanmält handlare som brutit mot lagen vilket lett till
en juridisk process.

Ett av stadsdelsnämndernas uppdrag är att utveckla demokratin genom att stärka
den lokala demokratin och delaktigheten. I stället riskerar allianspartierna nu att urhol-
ka medborgarnas insyn och delaktighet samt den lokala demokratin genom denna
centralisering.

Vi anser att folköls- och tobakstillsynen även fortsättningsvis ska vara stadsdels-
nämndernas ansvar. Socialtjänstnämnden ska bidra med samordning och administra-
tivt stöd.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

Nya avgifterna avseende folköls- och tobakstillsynen i Stockholms stad godkänns i enlighet med vad som anförs i detta utlåtande.

Stockholm den 19 mars 2008

På kommunstyrelsens vägnar:
KRISTINA AXÉN OLIN

Ulf KristerSSon

Anette Otteborn

Reservation anfördes av *Carin Jämtin, Roger Mogert, Teres Lindberg* och *Malte Sigemalm* (alla s) och *Inger Stark* (v) med hänvisning till reservationen av (s) och (v) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av *Stefan Nilsson* (mp) med hänvisning till reservationen av (mp) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Riktlinjer för uttag av tillsynsavgifter avseende folköls- och tobakstillsynen i Stockholm

Tillsynen av försäljning av folköl och tobak regleras i alkohollagen respektive tobakslagen. Från och med år 2002 respektive 2003 ansvarar stadsdelsnämnderna för tillsynen. Kommunfullmäktige beslutade den 3 december 2001 om riktlinjer och avgifter för tillsynen av försäljningen av folköl och den 16 december 2002 om riktlinjer och avgifter för tillsynen av tobak. Den 4 september 2006 beslutade kommunfullmäktige om en revidering av riktlinjerna. Enligt riktlinjerna ska minst ett besök genomföras per försäljningsställe och år. Tillsynsavgiften, som ska täcka kostnaderna för tillsynen, fastställdes till 1 000 kr för folköl, 800 kr för tobak och 1 500 kr om näringsidkaren säljer både folköl och tobak.

Socialtjänstnämnden

Socialtjänstnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 22 november 2007 att

1. Socialtjänstnämnden godkänner för sin del reviderade riktlinjer för tillsynsavgifter avseende folköls- och tobakstillsynen i Stockholm.
2. Socialtjänstnämnden överlämnar ärendet till kommunfullmäktige för beslut.
3. Socialtjänstnämnden överlämnar ärendet till stadsdelsnämnderna för kännedom.

Reservation anfördes av Karin Rågsjö (v) och ledamöterna Elisabeth Brandt Ygeman m.fl. (s), *bilaga 1*.

Socialtjänstförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 22 november 2007 har i huvudsak följande lydelse.

Ansvar för folköls- och tobakstillsynen i Stockholm ligger på stadsdelsnämnderna medan socialtjänstnämnden svarar för samordning, information, utbildning, konsultativt stöd samt bransch- och myndighetssamverkan. Tillsynen ser olika ut i Stockholm. Det finns brister i stadens tillsynsarbete i förhållande till de övergripande riktlinjerna som gäller för folköls- och tobakstillsynen. En förbättring av samsyn och likställdhet har dock kunna konstateras efter det att riktlinjerna revideras för folköls- och tobakstillsynen. För att få ett mer enhetligt tillsynsarbete föreslås vissa kompletterade

riktlinjer för uttag av tillsynsavgifter och dess storlek. Med hänsyn till att tillsynskostnaderna för staden är högre än intäkterna föreslås att avgiften höjs till 1 500 kronor per försäljningsslag och försäljningsställe. Om försäljningsstället säljer både folköl och tobak bör avgifterna reduceras till 2 000 kronor. Detta för att kostnaderna för tillsynsbesök och administration blir lägre.

För att följa upp tillsynsarbetet och skapa bättre förutsättningar för en mer enhetlig tillsyn föreslås att socialtjänstförvaltningen får viss kostnadstäckning för den övergripande samordningen i Stockholm. Det rör sig här främst om kostnader för handläggarsstödet OL2 och omkostnader för utskick och tryckning av material. En samordning av informationsmaterial och utskick medför att kostnader kan hållas nere. Detsamma gäller för rekrytering av inköpskontrollanter och administrativa rutiner kring dessa. Vid provköp av folköl och/eller tobaksvara används ungdomar som fyllt 18 år för att följa upp om försäljningsställena begär legitimation vid försäljning. Enligt riktlinjer för tillsynsarbetet ska provköp genomföras i varje butik årligen. Rekryteringen av ungdomar sker centralt för alla stadsdelsförvaltningar. Socialtjänstförvaltningens kostnader debiteras respektive stadsdelsförvaltning utifrån en fördelning av hur många försäljningsställena som finns i stadsdelen. Debiteringen för de gemensamma kostnaderna sker under mars månad.

Tillsynsavgiften bör tas ut årligen senast den sista februari. Uppgifter om fakturerings ska läggas in i systemet OL2. Det rör sig om när en faktura skickas, om påminnelse och uppgift om inkassokrav. I OL2 finns möjlighet att lägga in grupp handlingar vilket gör att det i praktiken går enkelt och snabbt att lägga in uppgifterna. Uppgifterna blir sökbara för eventuell uppföljning.

De nuvarande riktlinjerna för folköls- och tobakstillsynen behöver förtydligas ytterligare vad det gäller anmälningsskyldigheten. Förvaltningen föreslår därför att svaret för vissa tillsynsuppgifter flyttas över till socialtjänstnämnden. Det rör sig om försäljningsställena som inte har anknytning till någon stadsdelsförvaltning (försäljning av folköl/tobak på flyg, båt eller annat transportmedel inom landet och där sätet för bolaget finns i Stockholm). Även försäljningsställena som har sitt säte utomlands men som bedriver folkölsförsäljning i form av trafikservering föreslås handläggas av socialtjänstnämnden. Detsamma gäller för bolag som säljer tobaksvara på Internet. Det rör sig endast om ett fåtal försäljningsställena och dessa har idag inte anmält någon försäljning till kommunen.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och samtliga stadsdelsnämnder

Innehållsförteckning

Stadsledningskontoret
Bromma stadsdelsnämnd

Sid

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd
Farsta stadsdelsnämnd
Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd
Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd
Kungsholmens stadsdelsnämnd
Norrmalms stadsdelsnämnd
Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd
Skarpnäcks stadsdelsnämnd
Skärholmens stadsdelsnämnd
Södermalms stadsdelsnämnd
Älvsjö stadsdelsnämnd
Östermalms stadsdelsnämnd

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 1 februari 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret tillstyrker socialtjänstnämndens förslag om att till avgifterna för tillsynen höjs från 1 000 kr för folköl, 800 kr för tobak och 1 500 kr om näringsidkaren säljer både folköl och tobak till 1 500 kr respektive 2 000 kr. Stadsledningskontoret anser att en höjning av avgifterna är skälig mot bakgrund att de varit oförändrade sedan 2003 och att dessa inte täcker kostnaderna för tillsynen. De föreslagna avgifterna motsvarar de kostnader som stadsdelsnämnderna har för tillsyn och administrationen med anledning av denna.

Bromma stadsdelsnämnd

Bromma stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 14 februari 2008 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på kommunstyrelsens remiss.

Bromma stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 6 december 2007 har i huvudsak följande lydelse.

Bromma stadsdelsförvaltning ställer sig positiv till en del av de föreslagna riktlinjerna. Näringsidkare ska behandlas lika, lagenlig tillsyn ska bedrivas och samtidig central debitering till alla handlare. Socialtjänstförvaltningen föreslår i sitt tjänsteutlåtande höjd tillsynsavgift. Förvaltningen vill dock påpeka att vare sig i riktlinjerna eller i förslag till beslut omnämnds avgiftshöjningen vilket innebär att socialtjänstförvaltningen kan få möjlighet att debitera stadsdelsförvaltningen kostnader som förvaltning-

en inte har täckning för.

Förvaltningen befarar att resurserna för tillsyn till stor del kommer att gå åt till administrativ samordning mellan socialtjänstförvaltning och stadsdelsförvaltning. Enligt förslaget till riktlinjer verkar en betydande uppgift bli att hålla OL2 uppdaterad. Förvaltning ställer sig tveksam till att ansvarsfördelningen delas mellan socialtjänstförvaltning och stadsdelsförvaltning, det kan innebära ökad administration, samordning och merkostnad.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 januari 2008 att återropa förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av Magnus Dannqvist m.fl. (s), Rosa Lundmark (v) och Jonas Eklund (mp), *bilaga 1*.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 17 december 2007 har i huvudsak följande lydelse.

De riktlinjer, som finns, föreslås i ärendet kompletteras med riktlinjer för uttag av tillsynsavgifter. Syftet är att få ett mer enhetligt tillsynsarbete i staden. Förvaltningen anser att det är bra. Konkret information om förhållningssätt/ handläggning av avgifterna i olika situationer finns med i de föreslagna riktlinjerna, vilket kommer att underlätta arbetet. Förvaltningen stödjer förslagen.

En markant höjning av tillsynsavgifterna föreslås också utan differentiering av avgifterna i förhållande till företagets storlek. Många tobakshandlare i stadsdelsområdet har små kiosker eller butiker med låg omsättning, där de arbetar ensamma. Vid förvaltningens kontakter med företrädare för små butiker, har många gånger tillsynsavgiften tagits upp till diskussion och ibland ifrågasätts. Förvaltningen ställer sig därför tveksam till den stora höjning som föreslås.

Farsta stadsdelsnämnd

Farsta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 januari 2008 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Farsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 8 januari 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att förslaget till riktlinjer för uttag av tillsynsavgifter avseende

folköls- och tobakstillsynen i Stockholm är befogat då inga höjningar av avgiften har skett under de fem år då stadsdelsnämnderna har haft ansvaret för folköls- och tobakstillsynen. Dessutom har tillsynsansvaret ökat under samma tid.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 januari 2008 att godkänna och översända tjänsteutlåtandet som svar på remissen.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 7 januari 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Intäkterna från tillsynsavgifter täcker inte stadsdelsförvaltningens utgifter och har legat fast på samma nivå sedan stadsdelsnämnden fick ansvaret för tillsynsarbetet vilket motiverar en höjning av avgifterna.

Det förslag till nya riktlinjer som föreligger utgår från att stadsdelens kostnader för tillsynen i stort sett är de samma för varje försäljningsställe och således är tillsynsavgiften densamma oavsett försäljningsställets egenskaper i övrigt. Om man utgår från faktiska kostnader för tillsynsarbetet vid fastställandet av avgiftsnivå kan det konstateras att de näringsidkare som sköter sin egentillsyn och uppfyller sina skyldigheter enligt alkohol och/eller tobakslagen betingar lägre kostnader för stadsdelsförvaltningen än de som inte gör det. En butik som missköter sig i dessa sammanhang blir föremål för extra tillsynsbesök och inköpsstudier. I praktiken närmast en fördubbling av kostnaderna för stadsdelsförvaltningen. Att enstaka misslyckanden vid inköpskontroller skulle ligga till grund för en höjd tillsynsavgift framstår dock som svårt att motivera. Kraven på kvaliteten i inköpsstudierna samt på enskild kassapersonal blir för höga och en differentiering på den grunden kan inte rekommenderas.

Vid de tillsynsbesök som årligen genomförs påpekar i stort sett samtliga handlare med en mer småskalig verksamhet de konkurrensnackdelar Stockholms stad utsätter dem för genom en mängd icke differentierade tillsyns- och andra avgifter, däribland tobaks- och/eller folköls- och tobakstillsynsavgift. För en liten kvartersbutik är vinstmarginalerna betydligt mindre än för en stor livsmedelsbutik. Omsättningen av både tobak och folköl är vanligen också mycket lägre i en liten butik. Flera av näringsidkarna hävdar att de inte alls gör någon förtjänst på försäljningen men att det förväntas av en kvartersbutik att tillhandahålla folköl och tobak vilket är skälet till att de för varorna. För en liten butik blir service till kunderna extra viktigt. De mindre näringsidkarna efterfrågar differentierade tillsynsavgifter utifrån omsättning eller liknande beräkningsgrund.

Från stadsdelsförvaltningens perspektiv är det förenat med en betydande ökning av de administrativa kostnaderna både att ta fram och att kontrollera uppfyllelsen av kriterier för en differentierad tillsynsavgift. Förvaltningen har förståelse för de mer småskaliga näringsidkarnas synpunkter men anser att alternativet med enhetliga tillsyns-

avgifter framstår som det rekommendabla.

Förvaltningens synpunkter avseende socialtjänstnämndens samordning av tillsyns-
arbetet

Det stöd stadsdelsförvaltningen får av socialtjänstnämndens samordnare i form av information, utbildning samt konsultativt stöd är av stort värde i det lokala arbetet, likväl som samordningen och helhetsgreppet över handläggarsstödet OL2. Det är rimligt att en del av tillsynsavgiften går till den övergripande kostnaden.

Många av näringsidkarna är verksamma i fler än en stadsdel eller flyttar verksamheten mellan stadsdelar varför det är av godo med en handläggning som är likadan över hela Stockholms stad både avseende rutiner i tillsynsarbetet och fakturering. Socialtjänstnämndens förslag är att när debitering av tillsynsavgift sker skall det läggas in som en händelse i OL2, vilket inte möter några hinder. Nämnden föreslår vidare att det i OL2 skall noteras när eventuell påminnelse eller inkassokrav gått ut. Rutinerna i Hägersten-Liljeholmens fakturahantering är att när betalning inte inkommit 7 dagar efter förfallodag sända ut en påminnelse och om betalningen fortfarande inte gjorts 21 dagar efter förfallodag gå vidare med inkassokrav. Rutinerna medger inte att på ett enkelt sätt gå in på enskilda fakturor. Att så göra medför ett merarbete och därmed en ökad kostnad. Förvaltningen kan inte heller se vilken nytta socialtjänstförvaltningen kan ha av att registrera sagda uppgifter i OL2. Utebliven betalning av tillsynsavgift utgör inte grund för någon form av sanktion enligt alkohol- eller tobakslagen. Det är av vikt för förvaltningen att få de intäkter som tillsynsavgifterna utgör. För uppföljning av det bör intäkter från tillsynsavgifter redovisas i verksamhetsberättelsen. Ett alternativ om uppgifterna ändå önskas i OL2 vore att synkronisera systemet med Agresso, vilket skulle underlätta såväl fakturering som uppföljning därav.

Förvaltningens förslag

Förvaltningen ställer sig bakom förslaget till de ändrade riktlinjerna för uttag av tillsynsavgifter avseende folköls och tobakstillsynen i Stockholm, med förbehållet att uppgifter om eventuella påminnelser och inkassokrav till enskilda näringsidkare inte skall redovisas i OL2.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 29 januari 2008 att

1. Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt remissvar 2. Stadsdelsnämnden uppmanar förvaltningen att skyndsamt handlägga tillsynsärenden.

3. Stadsdelsnämnden beslutar att en obetald tillsynsavgift ska vara skäl till att förbjuda försäljning av folköl och tobak.

Stadsdelsnämnden anför därutöver följande:

Det är viktigt att det blir snabba konsekvenser om ett avtal inte följs. Vi vill

därför se snabbare sanktioner mot den som inte betalar sina tillsynskostnader, det vill säga försäljningsförbud för folköl och tobak.

Reservation anfördes av Berit Kruse m fl (s), *bilaga 1*.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 7 januari 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig positiv till de förslagna ”Riktlinjer för uttag av tillsynsavgifter avseende folköls- och tobakstillsynen i Stockholms stad” och anser att avgiftshöjningen är rimlig då inga höjningar har skett sedan stadsdelsnämnderna övertog tillsynsansvaret och tillsynsansvaret därefter har ökat.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Kungsholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 januari 2008 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av Ingegerd Akselsson Le Douaron (mp), Håkan Wahlén m.fl. (s) och Reijo Kittilä (v), *bilaga 1*.

Kungsholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 2 januari 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är i stort sett genomgående positiv till förslaget. Det är viktigt med samsyn och ett mer enhetligt arbete, varför det är bra att riktlinjerna ses över kontinuerligt i samverkan med stadsdelsförvaltningarna.

Höjningen av tillsynsavgiften är skälig och rimlig med tanke på att den varit oförändrad sedan 2003 och med hänsyn till att dagens avgift inte ger full kostnadstäckning för tillsynsarbetet. I och med höjningen av avgiften blir det än viktigare att alla förvaltningar lever upp till riktlinjerna för tillsynsarbetet.

Stadsdelsförvaltningen instämmer i förslaget om att tillsynsavgifter bör tas ut lika för samtliga försäljningsställen. Insatserna är lika stora för förvaltningen oavsett om butiken är stor eller liten. Att ha en differentierad tillsynsavgift skulle därutöver sannolikt medföra gränsdragningsproblem och mer administration vid faktureringen. Vidare är förvaltningen positiv till att vissa stadsövergripande kostnader täcks av den höjda tillsynsavgiften.

Stadsdelsförvaltningen delar också uppfattningen att staden bör överväga om fakturering av tillsynsavgifterna på sikt ska ske centralt, då detta skulle innebära att samtliga försäljningsställen behandlas lika och att debiteringen sker vid ett bestämt tillfälle varje år.

Vidare är förvaltningen positiv till förslaget om att varje stadsdelsförvaltning ska upprätta en tillsynsplan för det aktuella året innan fakturering sker. En tillsynsplan underlättar såväl planering och uppföljning som resursfördelning. Tillsynsplanerna bör kommuniceras med socialtjänstförvaltningen för att underlätta planeringen för rekrytering av de ungdomar som deltar i inköpsstudierna, så att studierna kan spridas mer jämnt över året.

Vad gäller försäljning av tobak och folköl via Internet eller på transportmedel, där Stockholm är tillsynsmyndighet, instämmer förvaltningen i att tillsynen bör utövas via socialtjänstnämnden, då det underlättar hanteringen för samtliga inblandade parter.

Förvaltningen delar också synpunkten att tillsynsavgiften ska debiteras senast den sista februari och att uppgifter om försäljning av tobak och/eller folköl samt uppgifter om tillsyn och fakturering bör läggas in i OL2 senast inom en vecka. Det är angeläget att det praktiska tillsynsarbetet är i balans med det administrativa arbetet, för att säkerställa myndighetsutövningen och trovärdigheten gentemot näringsidkaren.

Vad gäller förslaget om att registrera som en "händelse" i OL2 då debitering av tillsynsavgift skett, samt då påminnelse eller inkassokrav gått ut till ett försäljningsställe, delar förvaltningen intentionen. Det kräver dock smidigare praktiska lösningar än idag. För att förslaget ska fungera i praktiken bör ärendehanteringssystemet OL2 utvecklas så att det kan kommunicera bättre med ekonomisystemet Agresso.

Socialtjänstnämnden väcker också frågan om huruvida ansvaret för folköls- och tobakstillsynen borde överföras till socialtjänstnämnden. Stadsdelsförvaltningen anser att det finns fördelar med detta, då det skulle innebära en större likvärdighet och samsyn, samt en tydligare överblickbarhet. Det skulle också underlätta en mer enhetlig uppföljning.

Slutligen vill förvaltningen framhålla vikten av det stöd och den handledning som erhållits från socialtjänstförvaltningen. De centrala insatser socialtjänstförvaltningen står för i form av utskick, materialframställning och kontakter med branschorganisationerna är ovärderliga.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Norrmalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 januari 2008 att besvara remissen med stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av Lars Arell m.fl. (s), *bilaga 1*.

Norrmalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 17 december 2007 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är i stort positiv till förslaget. Det är viktigt med samsyn och ett mer enhetligt arbete, varför det är bra att riktlinjerna ses över kontinuerligt i samverkan med stadsdelsförvaltningarna.

Höjningen av tillsynsavgiften är skäligen rimlig med tanke på att den varit oförändrad sedan 2003 och med hänsyn till att dagens avgift inte ger full kostnadstäckning för tillsynsarbetet. I och med höjningen av avgiften blir det än viktigare att alla förvaltningar lever upp till riktlinjerna för tillsynsarbetet.

Förvaltningen instämmer i förslaget om att tillsynsavgifter bör tas ut lika för samtliga försäljningsställen. Insatserna är lika stora för förvaltningen oavsett om butiken är stor eller liten. Att ha en differentierad tillsynsavgift skulle därutöver sannolikt medföra gränsdragningsproblem och mer administration vid faktureringen. Vidare är förvaltningen positiv till att vissa stadsövergripande kostnader täcks av den höjda tillsynsavgiften.

Förvaltningen delar också uppfattningen att staden bör överväga om fakturering av tillsynsavgifterna på sikt ska ske centralt, då detta skulle innebära att samtliga försäljningsställen behandlas lika och att debiteringen sker vid ett bestämt tillfälle varje år.

Vidare är förvaltningen positiv till förslaget om att varje stadsdelsförvaltning ska upprätta en tillsynsplan för det aktuella året innan fakturering sker. En tillsynsplan underlättar såväl planering och uppföljning som resursfördelning. Tillsynsplanerna bör kommuniceras med socialtjänstförvaltningen för att underlätta planeringen för rekrytering av de ungdomar som deltar i inköpsstudierna, så att studierna kan spridas mer jämnt över året.

Vad gäller försäljning av tobak och folköl via Internet eller på transportmedel, där Stockholm är tillsynsmyndighet, instämmer förvaltningen i att tillsynen bör utövas via socialtjänstnämnden, då det underlättar hanteringen för samtliga inblandade parter.

Förvaltningen delar också synpunkten att tillsynsavgiften ska debiteras senast den sista februari och att uppgifter om försäljning av tobak och/eller folköl samt uppgifter om tillsyn och fakturering bör läggas in i OL2 senast inom en vecka. Det är angeläget att det praktiska tillsynsarbetet är i balans med det administrativa arbetet, för att säkerställa myndighetsutövningen och trovärdigheten gentemot näringsidkaren.

Vad gäller förslaget om att registrera som en "händelse" i OL2 då debitering av tillsynsavgift skett, samt då påminnelse eller inkassokrav gått ut till ett försäljningsställe, instämmer förvaltningen. Det kräver dock smidigare praktiska lösningar än idag. För att förslaget ska fungera i praktiken bör ärendehanteringssystemet OL2 utvecklas så att det kan kommunicera bättre med ekonomisystemet Agresso.

Socialtjänstnämnden väcker också frågan om huruvida ansvaret för folköls- och tobakstillsynen borde överföras till socialtjänstnämnden. Stadsdelsförvaltningen anser att det finns fördelar med detta, då det skulle innebära en större likvärdighet och samsyn, samt en tydligare överblickbarhet. Det skulle också underlätta en mer enhetlig uppföljning.

Slutligen vill förvaltningen framhålla vikten av det stöd och den handledning som erhållits från socialtjänstförvaltningen. De centrala insatser som socialtjänstförvaltningen står för i form av utskick, materialframställning och kontakter med branschorganisationerna är ovärderliga.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 januari 2008 att förvaltningens tjänsteutlåtande utgör svar på remissen.

Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 2 januari 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Rinkeby- Kista stadsdelsförvaltningen stödjer socialtjänstförvaltningens strävan att förbättra folköls- och tobakstillsynen i Stockholms stad och skapa bättre förutsättningar för en mer enhetlig tillsyn. Förvaltningen anser att de riktlinjer som har presenterats till största del är befogade men vill framföra vissa synpunkter:

- Förvaltningen anser att den föreslagna höjningen av tillsynsavgiften är för hög. Näringsidkare som äger mindre butiker har vid flera tillfällen uttryckt sitt missnöje med att tillsynsavgiften är densamma för alla försäljningsställen. Förvaltningen anser att avgiftsnivån bör differentieras och anpassas till exempelvis butikens storlek, omsättning, osv..

- Förvaltningen håller med om att tillsynsavgiften ska debiteras en gång per försäljningsställe och år men anser att stadsdelsförvaltningar själva kan bestämma när de ska fakturera försäljningsställena. Förslagsvis bör det ske senast i maj, då har man goda möjlighet att göra det årliga tillsynsbesöket och också följa upp och uppdatera alla försäljningsobjekt.

- Förvaltningen håller med om att det ska finnas en tillsynsplanering för året men att den ska göras i samband med verksamhetsplanen och inte nödvändigtvis i samband med fakturering.

- Förvaltningen anser att det är rimligt att information om debitering av tillsynsavgift läggs in som en händelse i OL2 men att eventuella påminnelser och/eller inkasso-krav i fortsättningen sköts enligt stadsdelarnas ordinarie rutiner för dessa händelser.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 januari 2008 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt svar på remissen.

Reservation anfördes av Maria Hannäs (v), Monika Lindh m.fl. (s) och Birgitta Hansen (mp), *bilaga 1*.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 3 januari 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltning ställer sig tveksam till den föreslagna avgiftshöj-

ningen och till större delen av de nya riktlinjerna.

Avgiftshöjningen kommer inte att täcka de kostnader som förvaltningen har i samband med tillsynen. Förvaltningens kostnader för tillsynen (närmare 200 tkr/år) överstiger redan idag mångdubbelt de intäkter (drygt 50 tkr/år) som förvaltningen får in i form av tillsynsavgifter. Socialtjänstnämnden vill dessutom ta ut en avgift från stadsdelsnämnderna för att täcka sina övergripande kostnader. Det innebär för stadsdelförvaltningen att höjningen av tillsynsavgiften i princip äts upp av den summa som ska betalas till socialtjänstnämnden som ersättning för de övergripande kostnaderna.

Förslaget innebär att ytterligare en del av tillsynen centraliseras samtidigt som större del av förvaltningens resurser riskerar att gå åt till administrativ samordning med socialtjänstförvaltningen.

Självklart är det mycket viktigt att näringsidkare ska behandlas lika och att en lagstadgad tillsyn ska utföras. Förslaget att debiteringen ska skötas centralt är onödig och lär sannolikt inte bidra till att tillsynen kommer att utföras på ett bättre sätt, eller att näringsidkarna skulle känna att de blir behandlade på ett mera likvärdigt sätt. Förvaltningen tycker att förslaget om att varje stadsdelsförvaltning upprättar en tillsynsplan är rimligt och kan bidra till att kostnader och resurser kan planeras på ett bättre sätt.

Förvaltningen anser att en centralisering av hela tillsynsansvaret skulle innebära en mera kostnadseffektiv och enhetlig hantering av tillsynen. Förvaltningen föreslår därför att den fråga som socialtjänstförvaltningen väcker om en överföring av hela tillsynsansvaret till socialtjänstnämnden bör utredas.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 januari 2008 att som sitt yttrande till kommunstyrelsen överlämna detta tjänsteutlåtande.

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 20 december 2007 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att förslaget om riktlinjer för uttag av tillsynsavgifter avseende folköls- och tobakstillsynen i Stockholm är rimlig då tillsynsarbetet under åren har utökats. Förvaltningen stödjer även förslaget att ha en reducerad avgift för de försäljningsställen som säljer både tobak och folköl, då kostnaden blir lägre för fakturering och tillsynsbesök. Enligt förslaget ska fakturering ske i februari varje år, så att fakturering sker enhetligt i staden. Stadsdelsförvaltningen behöver därför ändra tidpunkt för utskick av fakturor, vilket inte är något hinder.

Eftersom det är viktigt att kvalitetssäkra tillsynsarbetet är förvaltningen positiv till att socialtjänstnämnden debiterar stadsdelsnämnderna för de övergripande kostnaderna såsom information till och utbildning av handlare, rekrytering av inköpskontrollanter samt övergripande ansvar för att utveckla OL2. Detta sker bäst genom att alla stadsde-

lar använder sig av samma ärendehanteringssystem, utser samma ungdomar för inköpsstudierna så att resultaten från stadsdelarna går att jämföra. Det är också viktigt att handlarna utbildas centralt och inte av varje stadsdel lokalt. Detta kommer att medföra en merkostnad för varje stadsdelsnämnd, vilket skall tas ut i högre avgift från stadsdelens försäljningsställen av folköl och tobak. På detta sätt kan Stockholms stad öka förutsättningarna för en likvärdig och rättssäker handläggning i tillsynsarbetet.

När det gäller avgifterna anser förvaltningen att socialtjänstnämnden bör se över en differentiering av tillsynsavgifterna för handlarna även om en sådan skulle innebära mer administration. Ett litet försäljningsställe har samma avgift, men har en betydligt lägre omsättning än ett stort livsmedelsföretag såsom ICA, Coop eller VI-butikerna. Avgiften slår hårt på en mindre handlare med liten omsättning jämfört med ett stort försäljningsställe. Sådana synpunkter har vid olika tillfällen framförts av handlarna vid tillsynsbesök och har tidigare vidarebefordrats till socialtjänstförvaltningen.

Ärendehanteringssystemet OL2 innebär i de delar som handlar om fakturering, påminnelser, inkassokrav etc. ett merarbete och ett dubbelarbete i stadsdelsförvaltningen. Förvaltningen skulle önska att OL2 kunde kopplas till det nuvarande ekonomisystemet i staden, Agresso, för att underlätta och effektivisera faktureringsförfarandet.

Södermalms stadsdelsnämnd

Södermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 januari 2008 att i huvudsak bifalla förvaltningens förslag till beslut och överlämna det som svar på remissen samt därutöver anföra att tillsynsavgiften för försäljningsställena bör debiteras med 100 % före den 1 juli och därefter med 50 %.

Reservation anfördes av Jan Forsell m.fl. (s), Åsa Hagelstedt (v) och Birger Jeansson (mp), *bilaga 1*.

Ersätтарыttrande gjordes av Pia Toremar (c), *bilaga 1*.

Södermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 24 januari 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen välkomnar i stort socialtjänstförvaltningens förslag till riktlinjer och när det gäller flera av punkterna tillämpas redan de föreslagna rutinerna. Förvaltningen debiterar samtliga försäljningsställen tillsynsavgifterna en gång per år och från 2008 kommer faktureringen att ske för hela stadsdelsområdet under februari månad. Tillsynsplan upprättas för varje år av tillsynsansvarig. Förvaltningen medger inga avbetalningar på tillsynsavgiften och anmälan om försäljning av tobak och/ eller folköl, liksom andra uppgifter gällande tillsynen, läggs alltid in i hanteringssystemet OL2 inom en vecka.

Förvaltningen har inte heller några synpunkter på förslaget att socialtjänstförvaltningen bör få kostnadstäckning för den övergripande samordningen enligt förslaget. Stadsdelsnämndernas inkomster från tillsynsavgifterna står i proportion till antalet försäljningsställen och det får anses rimligt att de övergripande kostnaderna för tillsynen beräknas på samma vis. Kostnaden för de övergripande utgifterna beräknas till cirka 340 kronor per försäljningsställe. Södermalms stadsdelsområde har idag 215 försäljningsställen, vilket skulle innebära en kostnad av cirka 73 000 kronor per år.

När det gäller tillsynsavgiftens storlek har en dialog förts mellan socialtjänstförvaltningen och stadsdelsförvaltningarna under en längre tid. Förvaltningen har där framfört att många små försäljningsställen har svårt att få lönsamhet i sina verksamheter och ofta uttalar att de redan idag tycker att tillsynsavgiften är för hög. Förslag har framförts från handlare att avgiften borde differentieras till exempel utifrån försäljningsställets omsättning och storlek. Samtidigt har staden fått ökade utgifter för att upprätthålla den alltmer omfattande tillsynen över försäljningsställena och det är rimligt att dessa kostnader täcks av tillsynsavgifterna. Differentierade avgifter medför en utökad administration och därmed ytterligare ökade kostnader. Socialtjänstförvaltningen har i sitt förslag vägt samman dessa fakta och förvaltningen har därför inget att invända mot förslaget. Stadsdelsnämndens intäkter från tillsynsavgifter skulle enligt det nya förslaget uppgå till sammanlagt 351 000 kronor årligen från stadsdelsområdets 215 försäljningsställen.

Med viss tveksamhet noterar förvaltningen förslaget om att påminnelse till försäljningsställe om obetald faktura ska läggas in som händelse i OL2. Stadsdelsförvaltningens fakturahanteringssystem och OL2 är två separata system som inte utan stora kostnader kan kopplas ihop och det skulle innebära ett betydande merarbete att bevaka detta i fakturasystemet för att därefter manuellt lägga in händelsen i OL2. Nyttan med detta förfarande är obefintlig för förvaltningen och motiveras endast utifrån att socialtjänstförvaltningen genom dessa uppgifter kan se hur många påminnelser som är utskickade i staden totalt och i respektive stadsdelsförvaltning. Dessa uppgifter torde kunna levereras till socialtjänstförvaltningen på ett mindre tidskrävande sätt. Förvaltningen förordar att denna punkt stryks ur riktlinjerna.

Förslaget att nya försäljningsställen som tillkommer efter den 1 juli ska debiteras halv tillsynsavgift från stadsdelsförvaltningen innebär en rimlig förändring av förvaltningens rutiner. Merarbetet i form av att skicka fakturor till nyttillkomna försäljningsställen vid ytterligare ett tillfälle under året uppvägs av att förvaltningens kostnader för tillsynen i dessa butiker får täckning redan från det att försäljningen startat. Det är dock tveksamt om försäljningsställen som tillkommer sent under hösten bör debiteras tillsynsavgift för innevarande år då det kan upplevas som en orättvisa i jämförelse med dem som haft inkomster av försäljningen under en längre tid. Istället bör de försäljningsställen som tillkommer fram till och med september debiteras halv tillsynsavgift. Försäljningsställen som tillkommer under årets sista kvartal bör debiteras först kommande år.

Förvaltningen har inga synpunkter när det gäller övriga förslag. Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar detta tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Älvsjö stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 januari 2008 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av Majvi Andersson m fl (s), Maj-Len Eklund (v) och Kenneth Rönquist (mp), *bilaga 1*.

Älvsjö stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 17 december 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är i huvudsak positiv till förslaget. Det är viktigt att alkohol- och tobakstillsynen genomförs på likartat sätt i staden varför det är bra att riktlinjerna ses över i samverkan med stadsdelsförvaltningarna.

Östermalms stadsdelsnämnd

Östermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 januari 2008 att godkänna förslaget till reviderade riktlinjer för tillsynsavgifter avseende folköls- och tobakstillsynen i Stockholm och överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Östermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 17 december 2007 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsförvaltningen stödjer det av socialtjänstnämnden utarbetade förslaget till reviderade riktlinjer för tillsynsavgifter avseende folköls- och tobakstillsynen, på alla punkter. Avgifterna inte har höjts sedan 2002-2003 och täcker inte kostnaderna samt rutinerna vid hantering av avgifterna är olika inom stadens förvaltningar. En större likriktighet i hanteringen är önskvärd, liksom att nämndernas kostnader ska täckas av tillsynsavgifterna.

RESERVATIONER M.M.

Socialtjänstnämnden

Reservation anfördes av Karin Rågsjö (v) och ledamöterna Elisabeth Brandt Ygeman m.fl. (s), enligt följande

Socialtjänstnämnden föreslås besluta följande.

1. Socialtjänstnämnden godkänner i huvudsak förvaltningens förslag.
2. Socialtjänstförvaltningen får i uppdrag att återkomma med en redovisning av hur tillsynen fungerar i de olika stadsdelsnämnderna.
3. Socialtjänstnämnden beslutar därutöver framföra följande.

Det är oroväckande att alla stadsdelsförvaltningar inte har genomfört sin tillsyn 2006 när det gäller inköpsstudier och tillsynsbesök. Trots detta har tillsynsavgiften fakturerats näringsidkaren, vilket inte är acceptabelt.

Förvaltningen menar att staden bör överväga en central fakturering av tillsynsavgifterna och väcker frågan om att ansvaret för tillsynen bör överföras till socialtjänstnämnden. För att nämnden ska kunna ha en uppfattning i frågan är det angeläget att få en fyllig rapport över hur de olika stadsdelsnämnderna fullföljt sina skyldigheter de senaste åren.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Magnus Dannqvist m.fl. (s), Rosa Lundmark (v) och Jonas Eklund (mp), enligt följande

1. Socialtjänstnämndens förslag till reviderade riktlinjer för uttag av avgifter avseende folköls- och tobakstillsynen tillstyrks.
2. Därutöver vill vi framföra följande.

Alkohol och tobak är skadliga och beroendeframkallande droger. Försäljningen av folköl och tobaksprodukter är reglerad och satt under kommunal tillsyn främst för att barn och unga under 18 år inte ska få tillgång till dessa varor. Självklart ska staden inte subventionera folköls- och tobaksförsäljningen genom att delvis finansiera tillsynen med skattepengar, utan självkostnadsprincipen ska gälla. Efter fem år med oförändrade avgifter måste avgifterna därför höjas, så att de täcker stadens kostnader för att utöva en aktiv och effektiv tillsyn.

Vi tillstyrker de föreslagna avgifterna, som stämmer väl överens med stadens genomsnittliga faktiska kostnad för tillsynen. Eftersom tillsynen av små och stora butiker

kräver ungefär lika stor arbetsinsats bör avgiften inte differentieras beroende på omsättning.

Tillsynen måste förstås fungera enligt riktlinjerna. Det är därför inte acceptabelt om avgifter debiteras utan att de årliga tillsynsbesöken och inköpsstudierna genomförs i alla butiker. Dessutom behöver stadsdelsnämnderna bedriva ett aktivt lokalt alkohol- och drogförebyggande arbete. Vi är oroade över att båda dessa uppgifter i Enskede-Årsta-Vantör numera ska klaras av på endast en heltidstjänst, vilket är en halvering av de personalresurser som fanns före majoritetsskiftet.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Berit Kruse m fl (s), enligt följande

1. Stadsdelsförvaltningens förslag till reviderade riktlinjer för uttag av avgifter avseende folköls- och tobakstillsynen tillstyrks

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Ingegerd Akselsson Le Douaron (mp), Håkan Wahlén m.fl. (s) och Reijo Kittilä (v) enligt följande

I förslaget till riktlinjer för uttag av tillsynsavgifter avseende folköl och tobak väcker man frågan om ansvaret för folköls- och tobakstillsynen borde överföras till den stadsövergripande socialtjänstnämnden. Detta är ytterligare ett i raden av förslag att centralisera verksamheter som stadsdelsnämnderna i dag har ansvaret för.

Vi anser att folköls- och tobakstillsynen även fortsättningsvis ska vara stadsdelsnämndernas ansvar. Socialtjänstnämnden ska bidra med samordning och administrativt stöd.

Den borgerliga alliansen har flyttat utövandet av folköls- och tobakstillsynen från Kungsholmens stadsdelsförvaltning till Norrmalm. Det praktiska utövandet av tillsynen bör flyttas tillbaka från Norrmalms stadsdelsförvaltning till Kungsholmens stadsdelsförvaltning.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Lars Arell m.fl. (s) enligt följande

1. Besvara remissen i huvudsak i enlighet med förvaltningens förslag.
2. Inte ta ställning till huruvida ansvaret för tillsynen bör överföras på socialtjänstnämnden.
3. Därutöver anföra följande:

Ett av stadsdelsnämndernas tre uppdrag är att utveckla demokratin genom att stärka den lokala demokratin och delaktigheten. Den socialdemokratiska gruppen i Norrmalms stadsdelsnämnd ser risker med att allianspartierna i Stockholms stad flyttar ansvaret för olika sakområden från stadsdelarna till en central nivå. Vi tror att allianspartierna är på god väg att urholka medborgarnas insyn och delaktighet samt den lokala demokratin genom denna centralisering. Varje förslag till centralisering av ett visst kompetensområde bör därför följas av en analys av vilka effekter förslaget kan få för den lokala demokratin samt medborgarnas insyn och delaktighet.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Maria Hannäs (v), Monika Lindh m.fl. (s) och Birgitta Hansen (mp) enligt följande

Vi yrkar att Skarpnäcks stadsdelsnämnd godkänner i huvudsak tjänsteutlåtandet som sitt remissvar till kommunstyrelsen och anför därutöver följande:

Ett lokalt ansvar för tillsynen av folköl och tobak har i Skarpnäcks stadsdel visat vara mycket effektivt. Den kontinuerliga kontakten som förvaltningen har med de mindre butikerna och andra försäljningsställen har lett till förbättringar. Kontrollen av åldersgränser sker på ett bättre sätt idag än när tillsynen startade. Detta har skett som ett resultat av en god kontakt mellan tjänstemannen och butiken. I något fall har nämnden polisanmält handlare som brutit mot lagen vilket lett till en juridisk process. En centralisering av hela tillsynsansvaret skulle inte gagna de minderåriga, då kontakten mellan handläggare och butik skulle vara svårare att uppnå. Därför anser vi att tillsynen skall finnas kvar på lokal nivå. Lokal kännedom är helt nödvändig.

Södermalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Jan Forsell m.fl. (s), Åsa Hagelstedt (v) och Birger Jeansson (mp) enligt följande

Godkänna förvaltningens förslag till beslut som svar på remissen

Ersättaryttrande gjordes av Pia Toremar (c) enligt följande

Om jag hade haft yrkanderätt, hade jag röstat enligt majoritetens förslag

Älvsjö stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Majvi Andersson m fl (s), Maj-Len Eklund (v) och Kenneth Rönquist (mp) enligt följande

Stadsdelsnämnden beslutar att i huvudsak godkänna förvaltningens förslag till beslut samt anför därutöver följande. Vi instämmer i förvaltningens oro över att den lokala kännedomen om hur butikerna följde den gällande lagstiftningen kan riskeras vid en centralisering av tillsynen. Vi ansluter oss till den reservation som s och v lämnade vid ärendets behandling i socialtjänstnämnden 2007-11-22. Att centralisera allt fler verksamheter av alla slag tar också bort uppgifter för stadsdelsnämnderna som därmed ytterligare avlövas.

Riktlinjer för folköls- och tobakstillsynen i Stockholms stad

Bakgrund

Tillsynen över folköls- och tobakstillsynen överfördes från socialtjänstförvaltningen till stadsdelsförvaltningarna januari 2002 respektive 2003. I samband med detta fastslogs tillsynsavgiften för folköls- och tobakstillsynen. Närmare anvisningar för uttag av tillsynsavgiften fanns inte mer än att det skulle vara en årlig tillsynsavgift. Tillsynsavgiften blev 1 000 kronor för folköl och 800 kronor för tobak. Sålde man både folköl och tobak blev tillsynsavgiften reducerad till 1 500 kronor i och med att kostnaden för fakturahanteringen blev lägre. Ansvar för tobakstillsynen på restauranger med serveringstillstånd låg kvar på socialtjänstnämnden (tillståndsenheten) utan någon särskild tillsynsavgift. Tillståndsenheten svarar för tillsynen på restaurangerna med serveringstillstånd och omfattas inte av riktlinjerna nedan.

Riktlinjer

1. Varje anmält försäljningsställe ska få ett årligt tillsynsbesök. Tillsynsbesöket registreras i OL2. Vid tillsynsbesöket ska tillsynspersonalen:
 - Överlämna aktuell information om bestämmelser i alkohollagen/tobakslagen.
 - Försäkra sig om att försäljningsstället har ett egenkontrollprogram (folköl) eller
 - egentillsynsprogram (tobak) som är anpassat efter verksamhetens behov och förutsättningar.
 - I alkohollagen finns inget krav på att åldersdekal ska finnas på försäljningsstället. För att underlätta ålderskontrollen i butiken är det lämpligt att dekaler finns som förtydligar förbudet att sälja eller lämna ut folköl till den som inte har fyllt 18 år.
 - o I tobakslagen finns krav på åldersdekal. Tillsynspersonalen ska försäkra sig om att det på
 - o försäljningsstället finns minst en tydlig och klart synbar skylt med information om förbudet mot att sälja eller lämna ut tobaksvaror till den som inte har fyllt 18 år.
 - Försäkra sig om att lösa cigaretter eller förpackningar med färre innehåll än 19 cigaretter inte säljs på försäljningsstället.
 - Försäkra sig om att den marknadsföring som förekommer på försäljningsstället är inte är påträngande, uppsökande eller uppmanar till bruk av tobak. Kontrollera att det inte finns reklamskyltar utanför försäljningsstället.
 - Informera om att inköpsstudier kommer att genomföras.
 - Tillsynsbesöket ska dokumenteras.

2. Varje stadsdelsnämnd ska årligen genomföra minst en inköpsstudie rörande folköls- och tobaksförsäljning. En inköpsstudie går ut på att låta 18-åriga ungdomar göra inköpsförsök av folköl eller tobak på försäljningsställena. I lagen finns ett krav på att den som säljer folköl/tobak ska förvissa sig om mottagarens ålder. Företrädaren för försäljningsstället ska få skriftlig information om att inköpsstudien ägt rum och om vad som då noterades. Återköp av folköl/tobak sker i anslutning till inköpsstudien.
3. Vid folkölsförsäljningen gäller även riktlinje om när ett tillsynsärende ska initieras. Har näringsidkare sålt folköl vid en inköpsstudie ska ett kontrollköp genomföras efter det att lämplig information överlämnats till näringsidkaren. Säljer butiken återigen folköl vid kontrollköpet ska ett tillsynsärende initieras. Tillsynsärende initieras även när försäljningsstället de facto har sålt folköl till underårig eller på annat sätt överträtt bestämmelse i alkohollagen. Att ett tillsynsärende initieras registreras i OL2. I varje tillsynsärende fattas beslut (aningen att avskryva tillsynsärendet, meddela varning eller meddela förbud att sälja folköl under 6 eller 12 månader). Besluten fattas i enlighet med respektive stadsdelsnämnds delegationsordning. Finns ingen delegat beslutar stadsdelsnämnden. Varje beslut registreras i OL2 och är därmed sökbart för uppföljningar. Varje stadsdelsnämnd svarar för att de beslut som fattas med stöd av alkohollagen meddelas berörda myndigheter (Statens folkhälsoinstitut, länsstyrelsen och polismyndigheten i Stockholms län). I varje tillsynsärende kommuniceras underlaget för beslut med butiksinnehavaren. Ett yttrande begärs in tillsammans med försäljningsställets egenkontrollprogram. Om stadsdelsnämnd överväger att meddela förbud mot folkölsförsäljning sker en remiss till polismyndigheten. Remissblankett finns i OL2. Tillsynspersonalen ska kunna legitimera sig i samband med tillsynsbesök eller i samband med återköp vid inköpsstudier.

Tillsynsavgiften

- Tillsynsavgiften är 1 500 kronor för folköl och 1 500 kronor för tobak.
- Säljer handlaren både folköl och tobak är tillsynsavgiften 2 000 kronor.
- Tillsynsavgiften ska debiteras en gång per försäljningsställe och år.
- Senast sista februari ska tillsynsavgiften faktureras försäljningsstället.
- För de övergripande kostnaderna i staden debiterar socialtjänstförvaltningen respektive stadsdelsnämnd. Debiteringen sker årligen under mars månad. Fördelningen sker efter antal försäljningsställena som finns registrerade i OL2. Med övergripande kostnader avses ärendestödet OL2, omkostnader för utskick och tryckning av material, utbildning för handlare med personal samt rekrytering och administration av inköpskontrollanterna.

- Senast i samband med fakturering ska varje stadsdelsnämnd ha upprättat en tillsynsplanering för året.
- Om ett nytt försäljningsställe tillkommer ska debitering ske med full avgift fram till och med juni. Om ett försäljningsställe tillkommer från den 1 juli debiteras hälften av tillsynsavgiften.
- Inga avbetalningsplaner medges på tillsynsavgiften.
- Att debitering av tillsynsavgift skett ska läggas in som en händelse i OL2.
- Att påminnelse gått ut till ett försäljningsställe ska läggas in som en händelse i OL2.
- Att inkassokrav gått ut till ett försäljningsställe ska läggas in som en händelse i OL2.
- Stadsdelsnämnderna ansvarar för att uppgifter om debitering läggs in som händelser i OL2.
- Om försäljningsstället fysiskt inte ligger i en stadsdelsnämnds geografiska område svarar socialtjänstnämnden för tillsynen och debiteringen av försäljningsstället.
- Anmälan om försäljning av tobak och/eller folköl ska läggas in i OL2 senast inom en vecka från att den kommit in till stadsdelsförvaltningen/socialtjänstförvaltningen. Inom en vecka ska även uppgifter om tillsynen och fakturering vara inlagda i systemet.

OL2 – ärendestödet för folköls- och tobakstillsynen i Stockholm

- Stadsdelsnämnderna ansvarar för att registrera uppgifter om försäljningsställen för folköl och tobak ärendehanteringssystemet OL2.
- Varje stadsdelsförvaltning ansvarar för att lämna sina aktuella grunduppgifter för stadsdelen (stadsdelsförvaltningens adress, telefon, besöksadress o.s.v.). Dessa uppgifter ligger sedan till grund för mallar och dokument i programmet.
- Varje anmält försäljningsställe registreras in i programmet. Av inmatningsformuläret framgår vilka uppgifter som ska läggas in. Uppgifterna berör försäljningsstället, ägaren och vad anmälan avser. Upphör ett försäljningsställe ska detta markeras. Tillkommer nya försäljningsställen ska det nya försäljningsstället läggas in. Varje försäljningsställe som registreras i OL2 får automatiskt ett nummer som är en unik kombination av försäljningsstället och ägaren.
- I samband med att stadsdelsförvaltningarna gör tillsynsbesök på försäljningsställena ska detta läggas in i systemet.
- Till varje försäljningsställe knyts olika händelser. I OL2 finns ett register på olika händelser som ska användas av stadsdelsförvaltningarna.

- Socialtjänstnämnden ansvarar för att förvalta OL2 och ansvarar för kommunikation, uppföljning och revidering av riktlinjerna.